

Az Audiatur et altera pars elve jogán

2. sz. **ALTERNATÍV KÖRLEVÉL** a Hamburgi Magyarok Egyesülete (régí és új, aktív és passzív) tagjaihoz. (És - milyen siker! - máris **szamizdat!** Üdv néktek máig tisztelt hajdani nagy elődök: *Beszélő*, *Ellenpontok* és a többiek!)

Utóhangok egy közgyűléshez

Mottó: "La vérité, l'après vérité!"
(Danton)

Vannak érthetetlen dolgok a világon! És a legnagyobb rejtély még mindig maga az ember! Mert milyen logikátlan dolog első pillantásra, hogy valaki elhatároz és megvalósít valamit, utána meg kígyó-t-békát rámondva, a sátán művének kiáltja ki azt! Ezt tette ugyanis **Egyesületünk Vezetősége** (a továbbiakban: **E**, ill. **V**) a (2001. III. 30-án tartott) Tisztújító Közgyűlésen (=K) az (előtte pár héttel őáltala szétküldött) első alternatív körlevelemmel. De akkor miért hozta nyilvánosságra? Ezen töprengtem sokáig a gyűlés után. (Egyébként: én ezt [ti. a szétküldést] nem kértem [ahogy a márciusi "hivatalos" körlevél állítja], csupán eleget téve egy tagtársunk javaslatának [melyet az alelnök hozott tudomásomra], megírtam és benyújtottam a szöveget, további sorsát a **V**-re bízva!) A dolog most már világos: mert kutyaszorítóban volt! Ha ugyanis nem publikálja, azt mondhatni, elzárkózik a tagság javaslatai elől. Ha mégis szétküldi, megnyit egy zsilipet, amelyen át ki tudja, mi fog még jönni. Ezért volt a "zseniális" manőver: szétküldeni, hogy a demokrácia látszatát megőrizze, de aztán megsemmisítő támadással az egész ötletet nyilvánosan kivégezni. Ezért hadakozott az alelnök elborult arccal a "bírálatok" ellen (erről később!), az elnök pedig komoly hangon figyelmeztetett arra, hogy egy ilyen alternatív levél milyen veszélyeket jelent, hiszen ide meg oda eljut, s még felelősségre vonják a **V**-t. Erre az abszurd évrre egyik gyorseszű tagtársunk (**Gorzó I.**) meg is kérdezte rögtön, hogy ki vonhatja felelősségre egy ilyen **E V**-ét, mire az elnök megvallotta, hogy a **K**. De hát ez éppen azért létezik, illetőleg volt akkor is pont ülésezőben, hogy akár ezt is megtegye, hiszen demokráciában neki alapfeladata a **V**-et elszámoltatni tevékenységéről (az olyan szűkszavú adatokon túl is, amilyenekben a nyúlfarknyi "beszámoló" kimerült). Csakhogy e **K** tagjainak semmi esélyük nem volt ilyesmire, mert a **V** a más véleményen levőket rövid úton elhallgattatta. **Reisinger György** például ötször is hozzákezdett, hogy elmondja gondolatait, miszerint szükség van más nézetekre is, hogy alternatív levelet bárki írhat, hogy **Kova László** (éppen beteg) tagtársunk (11 pontos beadványa) szerint is a demokrácia tartozéka a tagság véleményének meghallgatása, hogy nő a kimaradó tagok száma. Hiába. Mindannyiszor félbeszakították, és megújuló indulattal hadakoztak e "hallatlan dolog" ellen. Alulírottól hozzászólása közepén elvették a szót, mert valaki közbeszólt (olyan tag, aki sosincs jelen, tehát aligha érdeklik az **E** ügyei, *ergo* nem is ismerheti őket!), hogy megy a vonata, tehát siessünk a szavazással (fél tízkor!). E "komoly" érvet megszívlevélve, siettünk is vele, 'feledve' egy ilyen gyűlés igazi feladatát: *az elemző vissza-, és az építő előretétekintést*.

Na, de mi válthatta ki ezt a jobb ügyhöz méltó fölháborodást és határtalan intoleranciát a **V**-ből? Hiszen róla körlevelemben nem is szóltam! Sőt! Az első kifogásolt eset (a *Gershwin*-ügy) megemlézése az ő szájaíze szerint volt, hiszen az elnök maga mondta (e gyűlésen **is!**), hogy ráadásaként egy Bartók-számban egyezett meg a zongoristával. De ezt az ügyet a (januári) "hivatalos" körlevél elhallgatja (l. *image*-ápolás: minden szép és jó!). A másik "fölháborító" dolog a saját (szakszerű) véleményem leírása volt a népzene-estről. "Mit szólnak hozzá a kieliek?" - kérdezte az alelnök. Nos, bizonyára semmit, mert az előadónak akkor szóban is elmondtam ugyanazt, tehát még csak új sem lehetett neki a dolog. Ennyit a "kritikáról".

Nem, kérem. Mindez csak ürügykeresés. Arról van itt szó, hogy a V nem tudja elfogadni a gondolatok pluralizmusát, mert saját (szellemi) **egyeduralmát félti**, a véleményalkotás monopóliumát. Ezért nem méltatja még párbeszédre sem (nemhogy vitára) mások gondolatait (legfeljebb kényszerhelyzetben, olyan semmire sem kötelező, tehát **nem kielégítő** [elnöki] kommentárookra, mint Kova L. pontjait). Mert taktikája ez: agyonhallgatni vagy elhalasztani. Csak állást nem foglalni, netán őket a tagsággal együtt meg is oldani. (Pedig tudhatná a történelemből, hova vezetett a be nem avatkozás politikája a XX. sz.-ban. Nálunk ugyanoda!)

"*Die Freiheit ist immer die Freiheit der Andersdenkenden, sich zu äußern*" (R. Luxemburg). Amíg E-ünkben egy hozzászólást háborítatlanul végigmondani, egy javaslatot megvitatni, egy alulról jövő kezdeményezést megvalósítani nem lehet, addig e tételre itt is csak úgy gondolhatunk, mint azt odaát, "a megvalósult szocializmus birodalmában" tettük. S közben talán fölsejlik bennünk, hogy mintha valamiféle összefüggés (netán egyenes arány?!) volna a (szólás-)szabadság és a demokrácia között. (Azoknak pedig, akiknek minden a legjobban van az e legeslegjobb planétán működő legkitűnőbb E-ben, szívesen ajánlom hétvégi szórakozásul a nagy gondolkodó, **Voltaire** mester *Candid, avagy az optimizmus* című kisregényét.)

P.S. I. Néhány észrevétel a Közgyűlésről (továbbra is: **K**):

1. Az alternatív körlevél 3-4 tagnak nem tetszett (ritka vendégek mind), mellette kb. hatan szóltak (rendszeres látogatók). Ennyit a "felelősségrevonásról". (Rövid "életkép": az egyik hangos ellenző megkérdi: "Ki ez az alak?" Mármint az alternatív körlevél szerzője. Erre én fölállok és meghajlok. Tőle kb. másfél méternyire, de vele majdnem szemben. E tagtárs előadásokra kétszer ha jön évente, én egyszer ha hiányzom, s tartok is egyet-egyét néha. Nem az a probléma, hogy ő szerény személyemet nem ismeri, hanem az, hogy távolmaradásai miatt az E ügyeiben is járatlan, mégis indulatos és lekezelő hangot használ. Hozzászólni, természetesen, mindenkinek van joga, de nem árt, ha a joggyakorlás problémáismerettel és udvariassággal társul. Mert: "It's nice to be important, but it's more important to be nice".) 2. Az idő nagy része e körlevél-üggyel telt el, holott 4 év munkáját kellett volna megbeszélni. Ezért foglalkozik sajnálatos módon e 2. sz. alternatív körlevél is főleg -- önmagával. 3. A V-nek az erről - mint **mindenről!** - szóló testületi véleményét a beszámolóknak kellett volna tartalmaznia, mert az alelnök e kérdés fölvetésével gyakorlatilag elvette a tagságtól a lehetőséget és az időt az érdemi hozzászólásra. Fatális véletlen, nemde?! 4. Az az (alelnöki) ellenvetés nem áll, hogy "minek az ilyen utólagos bírálat, hiszen a 'hivatalos' körlevél nem tartalmaz értékelést, csak elcseveg arról-arról". Még ha így volna, sem lehetne elvitatni senki jogát, hogy megkérdőjelezen elhangzott állításokat. Csakhogy igenis értékelést jelent valamit (és nem mást!) a múltból "csevegésre" előhuzigálni. E választás nemcsak értékrendet tükröz, de azt be is csempészi olvasói tudatába. Avagy: föltéve, de meg nem engedve, hogy ez a "csevegés" valóban csupán ártatlan és szubjektív csevely, miért ne volna lehetséges más szubjektumok hasonló objektivációja is? 5. Mert a V mindig reagálhat rájuk egy kísérőlevélben. Csak el kell jutnia annak megértéséig, hogy a monolit közösségek ideje lejárt. A véleménynyilvánításban is. Ezért **korszerűtlen ma már** bármilyen egyeduralom fennmaradását erőltetni. Több véleményből mindig jobb képet lehet alkotni valamiről, mint egyből. Mert az a zsilip úgyis nyitva áll már! Akkor talán az sem kizárólag 'fent' dől majd el, mint eddig (!), hogyan fognak az események a jövő annaleseiben szerepelni, hiszen a résztvevők tudják, hogy a valóság más (is), mint saját tupírozott képe (vö. az *Egy átlagos nap* c. japán filmmel!). Avagy éppen ez nem kívánatos? 6. E **K** legfőbb üzenete tehát: több párbeszédet és több demokráciát óhajt a nép (s e szóra történelmi refrének felelnek: "*Wir sind das Volk!*", és: "*Még kér a nép...*").

P.S.II. 1. Miért kellett mindezt elmondani, még ha fájdalmas volt is? **a)** Szellemi egészségünk érdekében. Mert a fenti gyűlés egy lappangó kór heveny kitörése volt. Ezt orvosolni - sok jószándékkal - csak együtt tudhatjuk: **tagság és Vezetőség**. Hogy újra nyíltan és őszintén tudjunk

egymás szemébe nézni. **b)** az "*altera pars*"-t is megillető **méltányosság** (otthoni szóval: a *sajátosság méltósága*) okából, és **c)** a megértés reményében. Mert mi **együtt** vagyunk az **E**. S mert, reméljük, egy cél vezet mindannyiunkat. Semmilyen egyéni érdek ezt nem feledtetheti!

2. Miért csak most? **a)** A higgadság és az objektivitás érdekében, **b)** a **K**-en lezáratlan kérdések megoldásának szándékát eláruló jelre várva. **3 .Miért szamizdatban??**

4. Aki pedig mindezzel nem ért egyet, írhat egy anti-alternatív körlevelet!

P.S.III. (2001. okt.-dec.) A fenti szöveg már készen állott a f. év szept.-i körlevél megérkezésekor. Erről ezért alább külön szólok. (Haboztam, reagáljak-e a **K** lefolytatási módjára. E körlevél áruklódó egyoldalúságát nem kommentálni azonban -- hallgatás = beleegyezés --már egyetértést, sőt önfeladást jelentene, s ez már "*több, mint bűn: hiba*" volna [**Fouché**].)

Mottó: "Sine ira et studio" (Tacitus)

1. Naivság volt azt remélni, hogy a **V** jöttányit is enged a tagság kívánságainak. Újra bebizonyosodott az a természeti törvény, hogy aki uralkodhat, az uralkodik is. **2.** Az új körlevél ui. kizárólag az image-ápolás céljait szolgálja (de most csakis a V-éét), hajmeresztő *nonchalance*-szal söpörve le minden egyéb törekvést az asztalról, mint ártalmas hulladékot. Pedig, ha volt valaha alkalom, amikor a tagság véleményének megosztottsága megnyilvánult, akkor ez a "tisztújító" **K** az volt. Ha volt valaha alkalom, amely világossá tette többféle látásmód létjogosultságát, akkor ez az volt. S ha volt valaha alkalom, amelyre **Goethe** alábbi sorai illenek, ez is azok közé tartozott: "*Nur der verdient sich Freiheit, wie das Leben, der täglich sie erobern muß*". A demokrácia belső, emberi szükséglet eredménye. A mi kis közösségünkben ez, sajnos, még nem érett meg eléggé.

3. De a politika-elmélet számára is világossá vált ott két elvi tanulság: **a)** a demokráciában való élés még nem garancia sem az iránta való belső igény kifejlődésére, sem a megvalósítását célzó konkrét gyakorlat számára (sem az 'irányítók', sem az 'irányítottak' részéről). **b)** A demokráciát nemcsak a diktatúra részéről fenyegeti veszély, hanem az anarchia (a túlzásba vitt liberalizmus) oldaláról is! Szkülla és Kharübdisz régi meséje. Az érdekes csak az, hogy nálunk e kettő egyszerre van jelen, mert a szélsőséges liberalizmus (*laissez-faire*) diktatúrája uralkodik. És ez néha már egyéni szabadságjogokat sért. (A d-betűs csúnya szót nem én hoztam be a játékba [l. a szept-i körlevelet!], de találó!) **4.** A szept.-i körlevél azonban megérdemel részemről néhány szakmai (filológusi) gondolatot is. Célját (az image-ápolást) ugyanis olyan módszerekkel éri el, amelyek levitézlett XX. századunk két, nem éppen dicsteljes stílusirányára emlékeztetnek. **a)** Az egyik a jó öreg **szocialista realizmus**. (Bizony: az anyag nem vész el, csak átalakul.) Ennek "erényei" a levél valóságtükröző részeiben csillannak elő. Mert vagy a szocreál kései diadalát ünnepelhetjük benne, vagy a tisztelt **V** egy egészen más **K**-en vett részt, mint alulírott többedmagával. Ennek bizonyítására röviden összefoglalom azt a **K**-t, amelyiken én vettem részt. Azon ugyanis igen érdekes és tartalmas vita zajlott a lehető legkonkrétebb javaslatokkal a **V** számára. Ezeket a tagság több generációját képviselő személyek egymástól függetlenül (írásban is előterjesztve) tették olyan kérdésekről, amelyek az **E** életét évek óta zavarják, de megoldásukra a **V** nem tudta elszánni magát. A vitának mind elvi, mind gyakorlati szempontból igen egyértelmű hozama volt: **a tagság demokráciát óhajt, nem paternalizmust**. A vita még tovább folyt volna, és ezt sokan kívánták is, de a **V** álokokra hivatkozva gyorsan elvágta és örülve megválasztatásának, berekesztette az összejövetelt. Az "*elvi hozam*", persze, nézet kérdése. Akinek a demokrácia utáni csoportos kiáltás sem hatol a fülébe, annak nem is lehetett ilyesmiről szó. Így érthető, hogy a javaslatok még a megvitatás szintjéig sem jutottak el, hiszen ez már *eo ipso* a **V** munkájának megkérdőjelezése lett volna. Mintha valaki a pápa csalhatatlanságának dogmáját a püspöki szinódusban próbálná kétségbe vonni! Meg hát azért sem, mert azon a **K**-en, amelyiken én vettem részt, a **V** éppen a "*The Untouchables*" ('*Az érinthetetlenek*') c. hollywoodi "remekmű" legújabb folytatását játszotta el (természetesen ők voltak a "jó"-k!), csak éppen a szájukból röpködtek a golyók, nem a hatlövetükből. Néhányan csak ezért éltük túl az estét. **b)** A másik művészeti irány: az **abszurd**. Az a nagylelkű ajánlat ui., hogy a (**V**) bírálat(ának) "fóruma a negyedéves* közgyűlés", azért

hátborzongató és érthetetlen, mint némely abszurd színjáték, mert a problémák súlyosabbjai (pl. egy kis majdnem-verekezés [ennyit az E-ben uralkodó "baráti légkör"-ről]) éppen ilyen esteken 'estek meg', a V által tolerálva, vagy (hangadó tagjaitól) észre sem véve. Arról nem is beszélve, hogy újabban ilyenkor csak tere-fere és eszem-iszom járja (néha tábortűz mellett). De egyébként is: az alternatív körlevél létét (bárki írná is) kizárólag a V bírálataként értelmezni, kissé elhamarkodott és mélylélektanilag árulkodó reakció. Állhat ugyanis pusztá véleménynyilvánításból, vagy egymásközi vitából is. Eredeti célja szerint csupán alkalmat szeretett volna (és még mindig szeretne) adni a tagság egészének saját véleménye kifejezésére. Hogy ne mindig csak a "jó pásztor" szava hallják a magasból (mert bár monoteista, de megreformált, tehát többfelé nyitott hitek hívői vagyunk mindannyian!).

5. Őszintén irigylem tehát a V-t, amiért nem azon a K-en volt, amelyiken én vettem részt, hanem nyilvánvalóan egy baráti - netán: elvtársi, sőt szocreál - egyetértéstől csak úgy csöpögő közösség lelkes tisztújításán. (Igaz, azon a másikon pont én javasoltam [egyedül!] a régi V újraválasztását, mert úgy vél[t]em, az ügyek intézését odaadással és hozzáértéssel végzi, csak minket, a tagságot nem szeret [,dehát ez a nagyvilágban másokkal is előfordul]. De, gondoltam, csak megkedvelnek minket, s kisebb problémáink megoldásában segítenek majd. Nem így történt. Javaslatomat ezért ma kétszer is meggondolnám. [Fölvethető volna az a - stílusosan - abszurdnak ható kérdés is, hogy van-e egy V-nek egyáltalán szüksége tagságra, s ha igen, minek. Hogy milyenre, az, ugye, világos!? De erről talán máskor])

6. Szerencse mindezek után, hogy "bármikor lehet szóban és írásban kritikát gyakorolni" (Szept. körlevél, 21. sor), mert akkor ez a 2. Alternatív körlevél éppen jókor jön, hogy megpróbálja a V szemét és fülét rányitni arra a valóságra, amelyet azon a gyűlésen, amelyiken én vettem részt, sem meglátni, sem meghallani nem volt hajlandó. Minthogy az alternatív körlevél gondolata tölem függetlenül (,de az én nevémmel összekapcsolva) merült föl, megpróbáltam élni vele legjobb szándékaim és tudásom szerint. Úgy vélem, ez nem volt sem érdektelen, sem értelmetlen próbálkozás, s ezért megítélni sem lehet minimális életkor és érettség elérése előtt. Ezekből, s a hozzám eljutott pozitív véleményektől bátorítva, folytatni fogom szamizdat formában, amíg mondanivalóm lesz, de csak olyankor, tehát bizonyos rendszertelenséggel. (Szerencsére szabad országban nem szükséges hozzá senki *Nihil obstat*,a, sem *Imprimatura*.) Ilymódon. ismét lesz a világon magyar nyelvű szamizdat irodalom. Mert (**az**) a szellem sem vész el, csak átalakul!

P.S. IV. Ami végül a jövőt illeti, megfontolandó a következő gondolat "*Plus ça change, plus c'est la même chose*" (**Al. Karr**). Nálunk minden marad a régiben, tehát ...? Igyekszünk ezért - szintén a franciáktól tanuljuk! - a tűrészhatárig jól kohabilitálni. De legalább tudjuk, hányadán állunk. S különben is a legfontosabb feladat: *„Il faut cultiver notre jardin”* (**Voltaire**).

Tisztelettel, Horváth Tibor (2002. március**)

*Én inkább így mondanám: negyedévi. Mert mit szólna az a V, amelynek egy két és fél órási K is sok, ha negyedéves^{est} kellene tartania? De lehet, hogy tévedek és örülne neki. Félreértések gyorsan keletkeznek. Azt javasolta pl. a V azon a K-en, amelyiken én vettem részt, hogy szerezzünk be egy E-i zászlót. Nocsak, gondoltam, minek? E-i zászlaja van a Fradinak, a Benficának meg a Kakastenyésztők Szövetségének - mire jó az nekünk? Aztán rájöttem, hogy magyar nemzeti zászlóról van szó az E számára. De akkor már hiába emeltem (volna) végtagjaimat az égnek, mert már elkönyvelték ellenszavazatomat, s ezáltal ismét a "rosszak" közé keveredtem (nemcsak a V munkájának - *horribile dictu!* - kritikus megítélése miatt).

**Az Alternatív körlevél e számán három dátum áll: kettő a megírásé, az utolsó a kiküldésé. Mert:

EGYÉVES AZ ALTERNATÍV KÖRLEVÉL --- ÉLJEN SOKÁ!!!

